

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1980-1981

23 FEBRUARI 1981

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer F. GROOTJANS c.s —

houdende erkenning van de vrije radio's

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Bij de bevrijding van ons land in 1944 besloot een der eerste naoorlogse regeringen het door de Duitse bezetter ingevoerde staatsmonopolie van de radio-uitzendingen over te nemen. Geen enkele van de vooroorlogse vrije zenders (onder meer Radio Kerkske, Radio Loksbergen, Radio Schaarbeek, enzovoort) mocht opnieuw in de ether. Ook in de ons omliggende landen kregen de vrije en commerciële zenders geen gelegenheid om hun uitzendingen te hervatten. De meeste landen verdeelden de golflengten onder elkaar en ieder van zijn kant kon aldus de vroegere vrije zenders het zwijgen opleggen.

In de Verenigde Staten hebben vrije zenders te allen tijde bestaan, zij het dan onder toezicht van de FCC (Federal Communications Commission) die de zendvergunningen toekent. In de andere landen, bijvoorbeeld Groot-Brittannië is men gaan inzien dat de monopoliepositie van staatsradio en staatstelevisie niet langer houdbaar is. In Italië heeft het hoogste rechtscollege het monopolie van de RAI ongrondwettelijk verklaard, hetgeen de opkomst van tientallen vrije radiozenders en ook van televisiezenders tot gevolg heeft gehad.

In dit verband kan er nog worden op gewezen dat ook onze Grondwet in haar artikel 14 bepaalt dat de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten gewaarborgd is, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheid worden gepleegd. Om het even of de opinie mondeling, per brief of in de pers geuit wordt, het vrijheidsbeginsel heeft in het Belgisch grondwettelijk recht een absolute gelding, onder voorbehoud van wat de strafwet als misdrijf aanmerkt.

Anderzijds klampen in sommige andere Westeuropese landen de leidende instanties zich nog altijd vast aan het staatsmonopolie. Zij weigeren in te zien dat in een democratie elke vorm van monopolie een gevaar betekent.

Het verschijnsel van de „vrije, lokale zenders” is in België vrij recent. Zij zijn echter als paddestoelen uit de grond gerezen en hun onbetwistbaar succes bewijst dat zij aan een behoefte beantwoorden. Hun uitzendingen geschieden op golflengten die de officiële staatszenders onbezet hebben gelaten, alleszins tot voor kort.

Eigenlijk zouden de vrije radio's, krachtens de wet van 30 juli 1979 betreffende de radioberichtgeving, en meer bepaald overeenkomstig het artikel 3, paragrafen 1 en 5 van deze wet, wanneer zij niet afhangen van een openbare dienst voor radio-omroep, in het bezit moeten zijn van een vergunning afgeleverd door de Minister die de telegrafie en de telefonie onder zijn bevoegdheid heeft, en dit na eensluidend advies van de Ministers die de radio-uitzendingen onder hun bevoegdheid hebben.

De Raad van State is inderdaad op 11 december 1978 in een advies over voornoemde wet tot het besluit gekomen dat „de nationale overheid bevoegd is voor de toewijzing en de gebruiksvoorwaarden van de frequenties, en voor de radio-communicaties ~~andere~~ dan de radio- en televisieuitzendingen”.

Ook kan hier worden herinnerd aan het feit dat reeds door het bij de grondwetsherziening van 1971 ingevoerde artikel 59bis en meer bepaald krachtens artikel 2 van de bijzondere wet van 21 juli 1971 betreffende de bevoegdheid en de werking van de Cultuurraden voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap en voor de Franse Cultuurgemeenschap, radio en televisie als culturele aangelegenheden werden aangeduid. Hierbij werd echter bepaald dat de **regeringsmededelingen** en de handelsreclame tot de bevoegdheid van de nationale wetgever blijven behoren. Door de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kwam bovenvermeld artikel 2 van de bijzondere wet van 21 juli 1971 te vervallen. Artikel 4, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 wees de Vlaamse Raad bevoegdheid toe inzake radio-omroep en televisie, het uitzenden van de mededelingen van de Nationale Regering en van **handelspubliciteit** uitgezonderd. Wij wensen er nadrukkelijk op te wijzen dat dit voorstel geenszins de bedoeling heeft programma's uit te zenden die een karakter van handelsreclame zouden hebben.

Daarenboven is het de bedoeling in deze sector elke binding met politieke partijen te verbieden.

Wat nu meer bepaald de golflengten betreft, dient er te worden op gewezen dat deze aan België werden toegekend ingevolge internationale overeenkomsten. Ze werden onder de beide zendinstituten verdeeld. Niet alle golflengten werden echter gebruikt en vooral in de FM-band bleven er enkele onbezet die de plots opgekomen „vrije zenders” de gelegenheid hebben gegeven aan bod te komen.

Is de toewijzing van de aan België ingevolge internationale overeenkomsten toegekende frequenties en het vastleggen van de voorwaarden waarin de vrije radio's kunnen worden gebruikt een nationale aangelegenheid, dan is daarentegen voor de erkenning van deze vrije radio's enkel de Minister verantwoordelijk die de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

Uiteraard zal deze erkenning moeten voorafgaan aan de toekenning van een zendvergunning op grond van de wet van 30 juli 1979 betreffende de radioberichtgeving.

Dit voorstel van decreet heeft uiteraard betrekking op vrije radio's die in het Nederlands uitzenden. Het voorstel voorziet dan ook dat niet alleen hun maatschappelijke zetel, maar ook de zenduitrusting van de vrije radio's in het Nederlands taalgebied of in Brussel-Hoofdstad moeten gevestigd zijn.

Het spreekt nochtans vanzelf dat deze vrije zenders zich in sommige gevallen ook tot luisteraars zullen richten die behoren tot andere taal- en cultuurgemeenschappen.

Het is tevens duidelijk dat ingevolge de huidige proliferatie van deze vrije radio's en het alleszins beperkt aantal beschikbare frequenties, het gevaar bestaat in een anarchistische situatie te belanden die een rechtstreekse bedreiging zou kunnen vormen voor het voortbestaan zelf van de vrije zenders. Daarom lijkt het ons aangewezen dat zowel bij de toewijzing van de frequenties als bij de erkenning zelf, een aantal regels in acht zouden worden genomen waarbij echter elke willekeur zal worden geweerd.

Ten einde de bevoegde Minister bij te staan, lijkt het tevens onontbeerlijk een Raad van Vrije Radio's te voorzien die ieder jaar verslag zou uitbrengen aan de Vlaamse Raad, terwijl de Vlaamse Interuniversitaire Raad via jaarverslagen, de ontwikkeling van de vrije radio's wetenschappelijk moet kunnen volgen.

F. GROOTJANS

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Het is de bedoeling via een decreet de organisatie en onder meer de erkenning van vrije radio's te regelen. Met vrije radio's worden niet alleen bedoeld wijkzenders en lokale zenders, maar ook zenders die een streek kunnen bestrijken.

Deze culturele aangelegenheid ressorteert immers onder de bevoegdheid van de Vlaamse Raad en dit krachtens artikel 59bis, § 2, 1. van de Grondwet en meer bepaald krachtens artikel 4, 6" van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Het vroegere artikel 2 van de bijzondere wet van 21 juli 1971 betreffende de bevoegdheid en de werking van de Cultuurraden voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap en voor de Franse Cultuurgemeenschap werd immers door artikel 93 van bovenvermelde bijzondere wet van 8 augustus 1980 opgeheven. Een nieuw artikel 4 kwam in de plaats dat in zijn punt 6" de Vlaamse Raad bevoegdheid verleent inzake de radio-omroep en televisie, het uitzenden van de mededelingen van de Nationale Regering en van handelspubliciteit uitgezonderd.

Daarenboven kan erop worden gewezen dat onder meer ook de artikelen 8 en 10 van bovenvermelde bijzondere wet van 8 augustus 1980 de vroegere bevoegdheidsafbakening tussen Cultuurraad en Nationaal Parlement een andere dimensie hebben verstrekt.

Artikel 2

Dit voorstel van decreet wil binnen het raam van de culturele autonomie het lid van de Executieve van de Vlaamse Gemeenschap dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft de macht geven vrije radio's te erkennen. De principiële erkenning valt voor de vrije radio's inderdaad onder de bevoegdheid van de gemeenschappen.

Wat de technische aspecten en de verdeling van de frequenties betreft lijkt de bevoegdheid van een nationale overheid noodzakelijk.

Artikel 3, § 1 en § 5 van de wet van 30 juli 1979 betreffende de radioberechtiging blijven bijgevolg onder de bevoegdheid van de Minister tot wiens bevoegdheid de telegrafie en de telefonie behoren. De noodzakelijke vergunning wordt in de geest van dit voorstel van decreet uiteraard ondergeschikt aan de principiële erkenning door bovenvermeld lid van de Executieve.

Artikel 3

Het is evident dat niet alleen om erkend te worden, maar ook om erkend te blijven de vrije radio's aan een aantal essentiële voorwaarden moeten voldoen, te weten :

a) eigendom zijn van een vereniging zonder winstoogmerk. Het is aangewezen dat een vrije radio rechtspersoonlijkheid zou bezitten. De identificatie van de verantwoordelijke moet duidelijk tot uiting komen ;

De voorkeur voor een vereniging zonder winstoogmerk is daarenboven ingegeven door de eenvoud die zulke formule meebrengt. Om de hierboven aangehaalde reden werd dus doelbewust elke feitelijke vereniging uitgesloten.

b) een zetel hebben en zenduitrusting gebruiken, gelegen in het Nederlands taalgebied of in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Artikel 59bis, §4 van de Grondwet bepaalt inderdaad dat de decreten genomen bij toepassing van § 2 van dit artikel en bijgevolg deze genomen inzake culturele aangelegenheden kracht van wet hebben respectievelijk in het Nederlands taalgebied en in het Frans taalgebied, alsmede ten aanzien van de instellingen, gevestigd in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, die, wegens hun activiteiten, moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de ene of andere gemeenschap.

Ten einde alle eventuele geschillen tussen vrije radio's van verschillende gemeenschappen reeds zoveel mogelijk op te vangen, dient de zetel van de vereniging zonder winstoogmerk met zijn exploitatiezetel verplicht samen te vallen. Deze voorwaarde moet als essentieel voor de erkenning worden beschouwd.

De zenduitrusting moet kaderen binnen de wettelijk voorziene technische normen.

Artikel 4

Dit artikel strekt ertoe voor de leden van de raad van beheer van de verenigingen zonder winstoogmerk elke binding met politieke partijen uit te sluiten. Duidelijkheid in de omschrijving is vereist. Vandaar ook deze exhaustieve opsomming.

Artikel 5

Dit artikel herinnert aan de wet van 4 maart 1977 tot aanvulling van de wet van 23 juni 1961 betreffende het recht tot antwoord.

Artikel 6

Dit artikel strekt ertoe een Raad voor Vrije Radio's op te richten om het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, te adviseren in verband met de organisatie en de erkenning van vrije radio's.

Deze Raad zou samengesteld zijn uit 25 leden in totaal. De meerderheid van deze leden, 15 in totaal, zouden representatieve organisaties van de vrije radio's vertegenwoordigen. Een minderheid of 10 leden zou het vertrouwen van de Vlaamse Raad genieten.

Deze samenstelling waarborgt zowel de vertegenwoordiging van de geïnteresseerde kringen als van de voornaamste cultuurstromingen binnen onze gemeenschap.

Het spreekt vanzelf dat de benoemingen moeten geschieden met eerbiediging van de cultuurpactwet. Zij geschieden voor twee jaar. Hun mandaat is hernieuwbaar.

De Raad mag niet alleen adviseren over specifieke vraagpunten hem door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, voorgelegd, maar hij moet ook op eigen initiatief kunnen optreden.

De adviezen van de Raad zijn nochtans niet bindend.

Tenslotte wordt voorzien dat de Raad zich door deskundigen kan laten bijstaan, in het bijzonder wat de problemen met technische implicaties betreft. Men moet immers van meet af aan voorkomen dat de voorstellen en adviezen van de Raad technisch onuitvoerbaar zijn.

Artikel 7

Dit artikel voorziet dat de Raad zijn huishoudelijk reglement opstelt en mededeelt aan het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

De verplichting voor de Raad een jaarlijks verslag op te stellen, zal verschillende geledingen van onze gemeenschap toelaten een klaar inzicht te hebben in deze problematiek en in de evolutie der vrije radio's.

Artikel 8

De procedure in verband met het onderzoek van het dossier, bij de aanvraag tot erkenning ingediend, wordt vastgelegd door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

Elke aanvraag tot erkenning moet eerst het voorwerp uitmaken van onderzoek en gemotiveerd advies van de Raad voor Vrije Radio's.

Daar de beschikbare frequenties beperkt zijn, zullen de erkenningen uiteraard rekening moeten houden met de technische mogelijkheden. Het is aangewezen dat de Raad voor Vrije Radio's zijn advies motiveert, rekening houdend enerzijds met de uitgedrukte behoeften, en anderzijds met de voorhanden zijnde middelen. Kortom, het is de bedoeling zoveel mogelijk vrije radio's voldoening te schenken. Bijgevolg belet ons inziens dan ook niets dat verschillende verenigingen zonder winstoogmerk op eenzelfde golflengte zouden uitzenden, zelfs al zouden zij bijvoorbeeld in Brussel-Hoofdstad voor een verschillend taalstelsel hebben geopteerd.

Artikel 9

De erkenning door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, kan slechts geschieden na gemotiveerd advies van de Raad voor Vrije Radio's.

Iedere beslissing van dit lid van de Executieve wordt eveneens gemotiveerd, zowel bij erkenning als bij afwijzing. Dit ten einde elke willekeur tot een minimum te beperken.

De erkenning gebeurt via betekening aan de vrije radio door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

Artikel 10

Een erkenning voor slechts twee jaar laat een regelmatige herziening van de werking van de erkende vrije radio's toe en waarborgt daarenboven een maximaal gebruik van de beschikbare frequenties.

Het is evident dat een erkenning ook moet kunnen worden verlengd.

Het erkenningsbesluit zelf zal daarenboven, per vrije radio, de uren moeten vermelden waarop de uitzendingen zijn toegelaten.

Artikel 11

Naargelang van de graad van overtreding van huidig decreet moet het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, de erkenning kunnen schorsen of intrekken. De voorwaarden tot schorsing of intrekking worden door hem bepaald.

De maatregel wordt slechts genomen na gemotiveerd advies van de Raad voor Vrije Radio's te hebben ingewonnen .

Artikel 12

Dit artikel legt de verplichting op de vrije radio te identificeren door een kenwijsje dat op geregelde tijdstippen wordt uitgezonden.

Deze identificatie is noodzakelijk wegens het mogelijk multiplicatoreffect van de vrije radio's en de moeilijkheid die er voor de luisteraars zou uit voortspruiten om de verschillende zenders van elkaar te onderscheiden.

Artikel 13

Onverminderd de bevoegdheden van de Raad voor Vrije Radio's, is het nuttig de vrije radio's eveneens wetenschappelijk te laten begeleiden.

Daarom wordt voorgesteld dat de Vlaamse Interuniversitaire Raad de taak zou toegewezen krijgen jaarlijks een wetenschappelijk verslag uit te brengen over de activiteiten en de problemen van de vrije radio's tijdens het voorbije jaar.

Het verslag dient op het Bureau van de Vlaamse Raad te worden ingediend.

Het lijkt in dit verband nog gepast te wijzen op artikel 4, 17° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat het toegepast wetenschappelijk onderzoek betreffende onder meer de radio-omroep en televisie onder de bevoegdheid van de gemeenschap laat ressorteren.

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59bis, § 2, 1. van de Grondwet en in artikel 4, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Het beoogt de organisatie van de vrije radio's. Onder vrije radio's verstaat men wijkzenders, lokale zenders of streekgebonden zenders.

Artikel 2

Het lid van de Executieve van de Vlaamse Gemeenschap (hierna te noemen de Executieve) dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft erkent deze zenders.

Over de technische aspecten en de verdeling van de frequenties waakt de Minister die de telegrafie en de telefonie onder zijn bevoegdheid heeft.

De bepalingen van artikel 3, § 1 en § 5 van de wet van 30 juli 1979 betreffende de radiobERICHTGEVING zijn ondergeschikt aan de erkenning.

Artikel 3

Om erkend te worden en te blijven moeten de vrije radio's aan de hierna volgende voorwaarden voldoen:

a) eigendom zijn van een vereniging zonder winstoogmerk, waarvan de zetel en de zenduitrusting in het Nederlands taalgebied of in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad zijn gevestigd ;

b) een zenduitrusting gebruiken conform aan de wettelijke voorschriften en zich nauwgezet houden aan de bepalingen van de zendvergunning.

Artikel 4

De vereniging zonder winstoogmerk wordt geleid door beheerders wier lidmaatschap onverenigbaar is met dat van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van de Senaat, met het ambt van minister of staatssecretaris, met het ambt van provinciegouverneur, lid van de bestendige deputatie of van de provincieraad, met het ambt van provinciegriffier, van ambtenaar-generaal van de ministeriële departementen, van de leden van ministeriële kabinetten, met het ambt van voorzitter, schepen of lid van een agglomeratie van gemeenten, met het ambt van burgemeester, schepen, voorzitter van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, gemeenteraadslid en lid van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Artikel 5

De wet van 4 maart 1977 tot aanvulling van de wet van 23 juni 1961 betreffende het recht tot antwoord is van toepassing op de door de vrije radio's verzorgde uitzendingen.

Artikel 6

§ 1. De Koning richt een Raad voor Vrije Radio's op, hierna te noemen de Raad.

De Raad heeft tot taak het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft te adviseren in verband met de erkenning en organisatie van vrije radio's.

De Raad bestaat uit vijftientwintig leden, waarvan tien leden worden aangeduid door de Vlaamse Raad en vijftien leden worden voorgedragen door de representatieve organisaties van de vrije radio's.

De leden worden voor een termijn van twee jaar benoemd door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

De benoemingen gebeuren overeenkomstig artikel 19, tweede alinea, van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt.

§2. De Raad vergadert op eigen initiatief binnen het kader van zijn bevoegdheid. Hij verstrekt eveneens advies over de vraagstukken die hem worden voorgelegd door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

§3. De Raad kan zich door deskundigen laten bijstaan.

Artikel 7

§1. De Raad stelt zijn huishoudelijk reglement op en deelt het mede aan het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

§2. De Raad maakt jaarlijks een verslag op omtrent zijn activiteiten van het voorbije jaar. Dit verslag wordt ingediend bij het Bureau van de Vlaamse Raad vóór 31 maart van ieder jaar.

Artikel 8

§ 1. Het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, bepaalt de voorwaarden voor het indienen van de aanvragen alsmede de termijn voor het bestuderen en afhandelen van het desbetreffende dossier.

§2. De Raad onderzoekt de aanvragen tot erkenning, door de verantwoordelijke van een vrije radio ingediend bij het bevoegde lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

De Raad brengt over elke aanvraag gemotiveerd advies uit bij het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

In de motivering van zijn advies houdt de Raad rekening met het gebied door de zender bestreken, de plaatsing van de straalantenne, de te gebruiken frequenties alsmede het tijdschema voor de uitzendingen.

Artikel 9

§ 1. Op gemotiveerd advies van de Raad zal het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, die vrije radio's kunnen erkennen die conform dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten worden opgericht.

§2. Iedere desbetreffende beslissing van het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, wordt gemotiveerd.

\$3. De erkenning wordt de vrije radio betekend door een besluit van het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft.

Artikel 10

Het erkenningsbesluit is geldig voor een periode van twee jaar en hernieuwbaar. Het vermeldt de uren waarop de uitzendingen zijn toegelaten.

Artikel 11

In geval van overtreding van de bepalingen van dit decreet of van het ongebruikt laten van de toegewezen **zendmogelijkheid** kan, na gemotiveerd advies van de Raad, de erkenning door het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, worden opgeschort of ingetrokken.

Het lid van de Executieve dat de radio-omroep onder zijn bevoegdheid heeft, bepaalt de voorwaarden tot schorsing of intrekking van een erkenning.

Artikel 12

De uitzendingen worden voorafgegaan en besloten door een kenwijsje ten einde de vrije zender te identificeren en om de plaats van de zender alsmede de gebruikte frequentie te kunnen vaststellen.

Artikel 13

Jaarlijks wordt door de Vlaamse Interuniversitaire Raad een wetenschappelijk verslag uitgebracht over de activiteiten van de vrije radio's tijdens het voorbije jaar.

Het verslag wordt neergelegd op het Bureau van de Vlaamse Raad vóór 31 maart van ieder jaar.

F. GROOTJANS
J. BASCOUR
W. DE CLERCQ
1. VAN BELLE
H. VANDERPOORTEN
H. DE CROO
